

Vergaderjaar 2022–2023

31 793

Internationale klimaatafspraken

Nr. 235

VERSLAG VAN EEN WERKBEZOEK VAN EEN DELEGATIE VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR ECONOMISCHE ZAKEN EN KLIMAAT AAN DE VN-KLIMAATCONFERENTIE (COP27) IN SHARM-EL-SHEIKH (EGYPTE) VAN 12 TOT EN MET 17 NOVEMBER 2022

Vastgesteld 17 januari 2023

Een delegatie van de vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat heeft van 12 tot en met vrijdag 17 november 2022 een werkbezoek aan de VN-Klimaatconferentie COP27 in Sharm-El-Sheikh (Egypte) gebracht. De delegatie brengt hierbij beknopt verslag uit van dit werkbezoek. Het doel van het bezoek was om een goed beeld te kunnen vormen van het verloop van de VN-klimaatonderhandelingen, de posities van de belangrijkste spelers daarin en de verwachtingen rondom het bereiken van een uitkomst. Tijdens het werkbezoek heeft de delegatie tal van gesprekken gevoerd, onder meer met de andere aanwezige parlementaire delegaties, non-gouvernementele organisaties en andere stakeholders. De delegatie heeft tevens een interparlementaire side event georganiseerd op de conferentie.

Het werkbezoek is voorbereid met een technische briefing door ambtenaren van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat en de Klimaatgezant van Nederland over de verwachtingen voor de conferentie. Tijdens het werkbezoek is de delegatie dagelijks gebriefd door de Minister voor Klimaat en Energie over het verloop van de klimaatonderhandelingen.

De delegatie is ter plaatse ondersteunt door de staf van de ambassade van Nederland in Egypte. De delegatie is de ambassadeur en zijn staf zeer erkentelijk voor de geboden ondersteuning voorafgaand aan en tijdens het werkbezoek.

De delegatie bestond uit de leden **Agnes Mulder** (voorzitter en delegatieleider), **Erkens** (VVD), **Boucke** (D66), **Kröger** (GroenLinks) en **Dassen** (Volt).

Zondag 13 november 2022

Zoals gebruikelijk bij de jaarlijkse VN-klimaatconferenties, organiseerde de Interparlementaire Unie (IPU), een internationale samenwerkingsorgani-

satie van parlementen, ook weer een bijeenkomst in het kader van de VN-klimaatonderhandelingen. Ditmaal vond de IPU-bijeenkomst op zondag 13 november in Sharm-El-Sheikh plaats. Doelstelling van de bijeenkomst voor nationale parlementariërs uit de gehele wereld was om de rol en betrokkenheid van parlementen bij de internationale besprekingen en processen over klimaatverandering te versterken. Aan deze IPU-bijeenkomst namen de leden Agnes Mulder, Kröger en Dassen deel. Het lid Mulder was uitgenodigd als panellid voor een discussie over verhoging van de klimaatambities en versnelling van de schone energietransitie en de rol van parlementen hierbij. Tijdens deze sessie verzorgde het lid Mulder ook een speech, waarin zij nader inging op de laatste ontwikkelingen omtrent Klimaatwet in Nederland en de besluitvorming in Europa over het Fit for 55-klimaatpakket.

Tijdens deze IPU-bijeenkomst was er ook gelegenheid voor bilaterale ontmoetingen tussen de aanwezige parlementaire delegaties. De delegatie heeft separate gesprekken gevoerd met de parlementaire delegaties uit de eilandstaat Tuvalu, Zuid-Afrika, Ghana en Bangladesh. En marge werd tevens gesproken met parlementsleden uit het Verenigd Koninkrijk, Brazilië, Luxemburg, Ierland en Egypte. Onderwerpen die ter sprake kwamen tijdens de gesprekken waren klimaatmitigatie, -adaptatie, -financiering, verlies en schade en de verwachtingen bij de uitkomsten van de klimaatconferentie.

Maandag 14 november 2022

Op maandagochtend had de complete delegatie een ontmoeting met de Nederlandse ambassadeur in Egypte, de heer Han-Maurits Schaapveld. Met de ambassadeur werd gesproken over de algemene politieke en economische situatie in Egypte. De heer Schaapveld informeerde de delegatie over de bijzonderheden omtrent de organisatie van de klimaatconferentie. Bijzondere aandacht ging daarbij uit naar de eerbiediging van mensenrechten in Egypte.

Op het conferentieterrein hadden enkele delegatielieden een gesprek met Ineza Grace, mede-oprichter van de Loss and Damage Youth Coalition en lid van de onderhandelingsdelegatie van Rwanda. Deze organisatie bestaat uit jongeren die pleiten voor actie om te komen tot het adresseren van verlies en schade veroorzaakt door klimaatopwarming. Mevrouw Ineza Grace benadrukte in het gesprek het belang om tijdens de COP tot afspraken te komen over een fonds voor verlies en schade als gevolg van klimaatopwarming.

In de middag organiseerde de delegatie een hybride interparlementaire side event in het gedeelde Benelux-EIB paviljoen. Daarbij waren aanwezig met name nationale parlementariërs uit de Europese landen zoals Frankrijk, Italië, Luxemburg, Duitsland, Griekenland en België. Ook aanwezig waren afgevaardigden van non-gouvernementele organisaties en een aantal ondernemers. Deze aanwezigen kregen de mogelijkheid om in discussie te treden met een panel bestaande uit Minister voor Klimaat en Energie Rob Jetten, kabinetschef van de vicevoorzitter van de Europese Commissie Diederik Samsom en het lid van de National Assembly van de Republiek der Seychellen Waven William. De hoofdvraag was: «geopolitics and climate ambition: do they match?». Minister Jetten benadrukte in zijn key note speech dat de Russische invasie in Oekraïne ertoe heeft geleid dat energieprijzen de pan uit zijn gerezen en de noodzaak heeft onderstreept de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen zo snel mogelijk te beëindigen. Dit leidt niet enkel tot meer energiezekerheid maar helpt ook de klimaatdoelen van Parijs sneller te behalen. Op de korte termijn moeten er helaas ook pijnlijke keuzes gemaakt worden, zoals het meer gebruik maken van kolencentrales om zo gas te besparen. De energiecrisis heeft echter ook geleid tot versnelde toename van het gebruik van

hernieuwbare energie en verdere energiebesparingen. Minister Jetten ziet potentie voor nauwere samenwerking tussen de Europese Unie en Afrikaanse landen. Diederik Samsom benadrukte dat de klimaatambities van de Europese Unie alleen maar groter zijn geworden sinds de Russische invasie van Oekraïne en de (geopolitieke) energiecrisis die hiermee samenhangt. In het REPowerEU-pakket wordt nog meer gebruik van hernieuwbare energie en verdere energie-efficiency voorgesteld dan al sprake van was in het kader van het Fit for 55-pakket. De heer Waven William gaf een mondiaal perspectief op het centrale thema van het side event en gaf aan dat de oorlog in Oekraïne leidt tot wereldwijde problemen en de energie- en voedselzekerheid verder onder druk zet. Dit kan onrusten veroorzaken en klimaatambitie onder druk zetten. Na afloop van het side event werd gesproken met een delegatie van het Belgische federale Parlement en het Vlaamse Parlement, waarin onder meer de voortgang op het klimaatbeleid in Nederland en België en de noodzaak om goed met elkaar te blijven af te stemmen wat er aan weerszijde van de grens gebeurt onderwerp van gesprek was.

Dinsdag 15 november 2022

De delegatie sprak met Sara Oey en Dennis Jansen, die als jongerenvertegenwoordigers lid zijn van de Nederlandse onderhandelingsdelegatie. Tijdens het gesprek werden onder meer de zorgen overgebracht van jongeren over klimaatverandering en de noodzaak tot serieus klimaatbeleid om zo de 1,5 grad-doelstelling binnen bereik te houden.

Ook vond er een ontmoeting plaats met een leden van de California State Assembly. De Californische delegatie wist te vermelden dat hun staat als gevolg van een toename van hernieuwbare energie ook problemen te hebben met de capaciteit op het elektriciteitsnet. Tijdens het gesprek werd ook het belang van het betrekken van burgers bij het klimaatbeleid benadrukt. Californië werkt onder meer aan verduurzamen van het transportsysteem, zoals het scheepvaartverkeer, de havens en het vrachtverkeer. Zo wil Californië in samenwerking met de havens informatiesystemen over lading centraliseren om zo transporten efficiënter te laten plaatsvinden. Tijdens het gesprek werd afgesproken dat er informatie uitgewisseld zal worden over het klimaatbeleid.

In de middag vond een ontmoeting plaats met twee Egyptische mensenrechtenactivisten, de heer Hossam Bahgat van het Egyptian Initiative for Personal Rights en de heer Ahmad Abd Allah van de Egyptian Commission for Rights and Freedoms (ECRF). Zij informeerden de delegatie over de mensenrechtensituatie in Egypte voor, in aanloop naar en na afloop van de klimaatconferentie.

Verder werd een gezamenlijk gesprek gevoerd met verschillende vertegenwoordigers van NGO's (*CARE, WECF, ARUWE Uganda, Hivos, Youth@SAIIA, YouthNet for CLimate JUSTICE, ONE Campaign, Action Aid NL en Both ENDS*) over het verloop van en de verwachtingen bij COP27. Daarbij werd onder meer gesproken over verlies en schade, klimaatfinanciering, -adaptie en- mitigatie. Een zorgpunt dat onder de aandacht werd gebracht was of klimaatfinanciering wel de meeste kwetsbaren weet te bereiken. Ook werd tijdens het gesprek het belang van het binnen bereik houden van de 1,5 grad-doelstelling benadrukt.

Tot slot vond er een ontmoeting plaats tussen enkele delegatieleden en de ambtelijke delegatie bij de klimaatconferentie namens Suriname, waar gesproken werd over de impact van klimaatverandering op Suriname, het klimaatbeleid in Suriname en mogelijkheden tot samenwerking op klimaatsterrein met Nederland.

Woensdag 16 november 2022

Op woensdagochtend vond een bilaterale ontmoeting plaats met een delegatie van de Duitse Bundestag. Hier werd gesproken over het klimaatbeleid in Duitsland en Nederland. Tijdens de gesprekken kwam het belang van een industriestrategie naar voren en uitdagingen om groene waterstof naar Europa toe te kunnen vervoeren. Een tweede bilaterale ontmoeting in de ochtend was met delegatie Franse Assemblée Nationale, waar werd gesproken over het klimaatbeleid in Frankrijk en in Nederland. Een van de onderwerpen waar Frankrijk mee bezig is waar grondstoffen voor de energietransitie vandaan moeten komen. Ook kwam het onderwerp verlies en schade, aan bod.

Tijdens de middag vond er een informele ontmoeting plaats met de Nederlandse Europarlementariërs Bas Eickhout van GroenLinks en Mohammed Chahim van de PvdA, waar werd gesproken over het verloop van de VN-klimaatonderhandelingen. Tevens vond er in de middag van 16 november een ontmoeting plaats met Stientje van Veldhoven, Vice President bij het World Resources Institute over de verwachtingen bij deze COP.

Ten slotte werd gesproken met vertegenwoordigers van de Jonge Klimaatbeweging uit Nederland plaats. Tijdens de ontmoeting werd gesproken over hun verwachtingen bij COP27. Een belangrijk zorgpunt dat werd overgebracht aan de delegatieleden was het belang van het binnen bereik houden van de 1,5 graad-doelstelling.

De voorzitter van de delegatie,
Agnes Mulder

De griffier van de delegatie,
Reinders